

ALVAR AALTO

Lausunto

Ympäristöministeriö
Lausuntopalvelu.fi

Viite: lausuntopyyntö 13.5.2020, Dnro VN/5698/2019

Alvar Aalto -säätiön lausunto luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi rakennusperinnön suojelemisesta annetun lain ja rikoslain 48 luvun 6 §:n muuttamisesta

Esityksen keskeinen muutosehdotus on luopuminen ELY-keskusten tekemien rakennussuojelupäätösten alistamisesta ympäristöministeriön vahvistettaviksi. Päätöksistä valitettaisiin jatkossa suoraan alueen hallinto-oikeuteen.

Lakiin lisättäisiin myös mahdollisuus hakea ELY-keskukselta lupaa poiketa suojelupäätöksestä.

Rikoslaisissa säädettyjä rangaistusperusteita ehdotetaan laajennettaviksi koskemaan myös poikkeamisluvan ehtojen rikkomista.

Samanaikaisesti on käynnissä maankäyttö- ja rakennuslain kokonaisuudistus, jonka nykyisissä ja tulevaisuudessa säännöksissä on kiinnekohtia nyt lausunnolla olevan lakimuutosehdotuksen kanssa.

Alvar Aalto -säätiön kanta

Vuonna 1969 perustettu Alvar Aalto -säätiö on vuoden 2020 alusta toiminut OKM:n nimeämänä 'Alvar Aallon arkkitehtuuri- ja muotoiluperinnön valtakunnallisena vastuumuseona.' Sen museolain (314/2019) mukaiseen sektorivastuuseen kuuluvat kaikki Alvar Aallon toimiston suunnittelemaat kohteet omistajasta riippumatta.

Alvar Aalto -säätiö pitää luonnosta hallituksen esitykseksi (VN/5698/2019) hyvin perusteltuna ja huolellisesti valmisteltuna. Seuraavassa kommentit lausuntopyyntöön otsikoinneilla.

Kommentit suojeluesityksenteko-oikeutta ja suojeluesityksestä kuulemista koskeviin ehdotuksiin

Rekisteröityjen yhteisöjen toimialaa on laajennettu niin, että kulttuuriperinnön vaalimisen lisäksi myös rakennetun ympäristön laatuun vaikuttaminen voi kuulua kelpuutettavan yhteisön toimialaan. Tämä on hyvä lisäys, sillä kulttuuriympäristön vaaliminen on jo käsitteenä vaikea eikä välttämättä tule heti mieleen esim. yhdistystä perustettaessa, vaikka rakennetun ympäristön laatusuhteet olisivatkin toiminnan ytimessä.

Valtakunnalliset ja alueelliset vastuumuseot olisi hyvä mainita tahoina, joilla on esityksenteko-oikeus, koska vaikka museota ylläpitävä kaupunki tai säätiö olisi siihen joka tapauksessa oikeutettu, antaisi se uuden museolain myötä nimetyille vastuumuseoille selkeämmän roolin vastuualueellaan.

Valtioneuvoston asetuksella annettavat tarkemmat säännökset esityksen sisällöstä tulevat varmasti olemaan paikallaan.

Kohdassa ' muita huomioita esitysluonnoksesta ' on esitetty pykäläkohtaiset muutosehdotukset.

Kommentit alustusmenettelyn purkamiseen ja muutoksenhakua koskeviin ehdotuksiin

Muutos on hyvä, koska rakennussuojeluprosessista jää yksi vaihe pois ja ELY-keskuksen päätöksestä voi suoraan valittaa hallinto-oikeuteen. Ympäristöministeriön vahvistaminen on koskenut myönteisiä rakennussuojelupäätöksiä, joten mikäli päätös muuttui ministeriön vahvistuksen yhteydessä, oli se kielteiseen suuntaan. ELY-keskusten päätösten pyörittäminen ympäristöministeriössä ei antanut kansalaisille selkeää kuvaa järjestelmästä tai sen toimivuudesta.

Kommentit ehdotettuihin poikkeamisluvan edellytyksiin ja lupamenettelyyn

Poikkeaminen on yksi tämän lain ja maankäyttö- ja rakennuslain rajapinnoista. On tärkeää, ettei toisella lailla myönnetä sellaista poikkeamista, mitä toisen lain mukaisella päätöksellä ei voi toteuttaa. Hierarkian tässä tulisi mennä niin, että lailla rakennusperinnön suojelemisesta suojellun kohteen suojelumääräyksistä poikkeamista haetaan ensin tämän lain nojalla ja sen jälkeen, mikäli rakennusvalvontaviranomainen edellyttää muita lupia tai menettelyjä, ne tehtäisiin vasta kun on nähty tämän lain mukainen poikkeamispäätös.

Kommentit korvaussääntelyä koskeviin ehdotuksiin

On hyvä, että korvausasiat säilyvät keskitetysti ympäristöministeriössä.

Kommentit ehdotuksiin, jotka koskevat rikostunnusmerkistöjä sekä menettelyä rikosasioissa ja tarkastuksissa

Rakennussuojelurikkomuksiin on lisätty poikkeamispäätöksen ehtojen rikkominen. Tarkastuksen suorittajiin voisi lisätä ELY-keskuksen ja Museoviraston rinnalle tarvittaessa alueellisen vastuumuseon ja omalla vastuusektorillaan valtakunnallisen vastuumuseon.

Kommentit viranomaisten tiedonsaantioikeutta koskevaan ehdotukseen

Tämä on asiallinen lisäys lakiin.

Muita huomioita esitysluonnoksesta

Alvar Aalto -säätiön kannan mukaan:

4 §:n kolmanteen momenttiin tulee lisätä ”Lisäksi **valtakunnallinen tai** alueellinen vastuumuseo voi tarvittaessa toimia asiantuntijana yhteistyössä Museoviraston ja saamelaismuseo Siidan kanssa.”

5 §:n toiseen momenttiin tulee lisätä uusi kohta ”**x) valtakunnallinen vastuumuseo, jonka vastuun piiriin rakennus (kohde) kuuluu tai alueellinen vastuumuseo, jonka alueella rakennus (kohde) sijaitsee.**”

7 §:n ensimmäiseen momenttiin tulee lisätä ”Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen on myös pyydettävä rakennuksen (**kohteen**) sijaintikunnan ja Museoviraston sekä tarvittaessa muun asian kannalta olennaisen yhteisön lausunto. **Valtakunnallisen merkityksen määrittelyn osalta tulee pyytää myös sen valtakunnallisen vastuumuseon lausunto, jonka vastuun piiriin rakennus (kohde) kuuluu.**”

Helsingissä 23.6.2020

Tommi Lindh
Toimitusjohtaja
Alvar Aalto -säätiö sr
044-562 1625